

312. Van Dale, de letter I (1)

1. De Hunnen zijn een nomadisch ruitervolk uit Mongolië. Die arme sloebers, geef de hunnen het hunne. Het hymen is het maagdenvlies. Mensen met zonderlinge gewoonten worden hyperboreërs genoemd. Wat is dat akelig gevaarlijk, hyperlink! Hyperthymie is ziekelijke vrolijkheid. Hypogeusie is afgenomen smaakzin. Hypo- en hypertensie zijn respectievelijk te lage en te hoge bloeddruk. Hoe schrijf je 'tekstverwerken' en 'wordprocessen'? Hij wilde me vernachelen door met veel agressie het noodaggregaat te verdonkeremanen. Zijn dissidentie (het dissident zijn) zal hem nog opbreken. Halfvol is even vol als halfleeg. Je kunt even goed evengoed schrijven als al met al. Het i-bankieren wordt steeds populairder. Internationaal heb je daarbij het IBAN (Jaarboek 2010, International Bank Account Number) nodig. Bij iaën breng je de kreet 'ia' voort. De IAAF is de Internationale Amateurliefde-federatie.

2. De IAEA is het International Atomic Energy Agency. Hij was nietzscheaan, grachtengordeliaan en Bonairiaan. Souvenirs met betrekking tot Heer Bommel worden bommeliana genoemd. De ib is in Nederland de inkomstenbelasting. Iatrochemie is scheikunde in dienst van de geneeskunde. De IBD (Jaarboek 2010) is de inflammatory bowel disease (inflammatoire darmziekte), zoals colitis ulcerosa. De heilige ibis is de nijlreiger. Ibissen hebben wel een ibisnavel, maar geen ibisnavel. De Ibex-35 is de Iberian Exchange-35 (beursindex van Madrid). De IB-groep is de Informatie Beheer Groep. De (het) iboga-alkaloïde heeft een hallucinerende werking. Het ibuprofen (acrylpropionzuurderivaat) is een pijnstiller. De locoburgemeester moest een ibs (inbewaringstelling) bekrachtigen. De ic is de intensive care en i.c. is in casu (in dit geval). Een icc is in België internationaal cultureel centrum.

3. Een ichneumon wordt ook faraorat genoemd. Hoe schrijf jij IChThUS? Een icarusblauwtje heeft geen icarusvleugels (nodig). Een ichtyoloog lijdt meestal niet aan ichtyofobie. Icing is een overtreding bij ijshockey. Hij stond bekend als mode-icoon. Een icoesaëder is een regelmatig twintigvlak of een twintigvlak waarbij de twintig vlakken niet gelijk zijn, bijvoorbeeld het voetbalvormige molecuul van fulleren. Arachidonzuur heet ook icosatetraëenzuur. Een ictus cordis is een hartpuntstoot. Een icterische huidkleur krijg je van icterus (geelzucht). Een ICT'er is een expert in de ICT, informatie- en communicatietechnologie. Het ID (Jaarboek 2007) is het intelligent design. Een id-baan is een instroom-doorstroombaan. Idealiter moest je drie liter drinken.

4. Dat binnen het CDA een ideeënstrijd woedde, is een idee-fixe. Ideeënarmoede is een ideeëloos begrip. Een idée reçue is een algemeen aanvaard begrip. Op de iden van maart werd Caesar vermoord. Op-en-top is identiek aan op end' op. We noemen in het bijzonder de ANWB-ideologie en de nazi-ideologie, naast de partijideologie, bijvoorbeeld uitgedragen door een PvdA-ideoloog. Hij wees op het idioom (het taaleigen) van de westerse poëzie. Id (hoc) genus omne is heel dat slag mensen. Een idist is beoefenaar van het Ido. Een idiot savant is iemand met het savantsyndroom (geestelijke stoornis bestaande in een combinatie van zwakzinnigheid met een extreme begaafdheid op een intellectueel of artistiek terrein).

5. De titelverdediger werd saved by the bell. Savoir-faire heeft als synoniem wereldkennis, savoir-vivre levenskunst. Een Savooiaard komt uit Savoye. Daar heb je in volkstaal geen savvie van. Savoureren (degusteren) is de smaak ten volle genieten. Het savonethorloge viel op het savonnerietapijt. Een sawaslang is een soort van python. De sawoe-manila is de sapatilleboom. De sazspeler ging onderuit. De saxofonist at Saksische leverworst. SB is de tweeletterige ISO-landcode van de Salomonseilanden. Een ID-kaart is een identiteitskaart. Het led-al-Fitr is het Suikerfeest. Het iepenloftspul (Jaarboek 2007) is in de Friese buitenlucht zijn. Een iepenpage heeft een witte W-streep. Je kunt beter niet eruitzien als de dood van leperen.

6. De Ierse Zee was nog ver. De ismaëliet nam de Jemeniet zijn lyddiet en yperiet af. De uitspraak 'zo niet onbewogen, dan toch onvervaard' stamt van Byron ('if not unmoved, yet undismayed'). Een ifo (Jaarboek 2009) heeft wel iets van een ufo. Het gebeurde ignaris omnibus, zonder dat iemand er iets

van wist. Een ignis fatuus is een dwaallicht, de ignis sacer de kriebelziekte. De i-grec (meer dan één letter) werd geschrapd. I-ijzer schrijf je niet met een korte ei. Deze discussie is ijdellijk (vruchteloos). Geef mij naar een ijbot of ijbuk. De Maghrebijn was bijna-buurman van de Riffijn. De Grote IJsbarrière is een loodrechte muur van ijs in de Rosszee, het begin van de ijskap van de Zuidpool. Het ijs breken doe je met een ijsbreker of door toch maar iets positiefs te zeggen. IJselijk is afgrijselijk.

7. De minst bekende van de vier ijsheiligen is Mamertus. Bij blessures kan een ijskompres helpen. Bij het ruitertoerisme kom je ijslanders tegen. Een IJslandvaarder is een visser. Hoe werkt de ijsmachine van Carré? De ijsselmoppen, daar lach je niet om; je kunt ze metselen. IJsselmeerpolder is synoniem van Zuiderzeepolder. IJsspaat is een variëteit van orthoklaas. In de kleine ijstijd kwamen veel strenge winters voor. Een bekende sport is ijsspeedway. Curling heet ook ijswerpen, ijswol is zefierwol. De Noordelijke en de Zuidelijke IJzee zijn ijszeeën. Een verstukte enkel kun je ijzen. Er bestaan ijzer-II en ijzer-III, missen we dan niet iets? En ook ijzer-7 en ijzer-8 bestaan! IJzeraluin is ijzer-III-sulfaat, ijzerchloruur is ijzer-II-chloride. De IJzerbedevaart voert naar de IJzertoren in Diksmuide.

8. De IJzeren Man bij Vught is een uitgegraven poel. De ijzeren hertog was een ijzeren hein en zelfs ijzerenheinig. De IJzeren Garde ligt achter het IJzeren Gordijn. Het citroenkruid behoort tot de ijzerhardfamilie. De ijzerhart is zekere Surinaamse loofboom. Een ijzerhouten tafel, is dat een contradictio in terminis? IJzerniobaat is columbiet, ijzeroer zodenijzersteen. De ijzerproef was geen pretje. De ijzerstapelingsziekte is hemochromatose. Ikan bali is een Indonesisch visgerecht van makreel met een sambalsaus. De 'ik-en-jijsteek' is een naaistersterm. In de ik-roman kwam een ikstern voor. Hij schrok zich ik-weet-niet-wat. De ileus de afsluiting van het ileum (meervoud: ilia). Hij werd illico ontslagen.

9. Ze bespraken een illusoire illusoriteit. Een iezegrim is een gewestelijke ijzerbijter. De ibadieten vormen een zelfstandige stroming binnen de islam. De ex- en import liep goed. Het IMEI-nummer staat voor international mobile equipment identifier-nummer (15-cijferig identificatienummer voor gsm's). De afkorting I.M.D.G. betekent: in majorem Dei gloriam. Imari is een porseleinsoort, imax oorspronkelijk een merknaam (image maximum, techniek waarbij een film op een wandvullend scherm wordt geprojecteerd). Het IMF is im grossen (und) ganzen een instelling die in Frage komt (het Duits kent hier niet: im), wanneer een lening aan de orde is. De imitatie-Elvis dronk een cola-imitatie. Het (de) imitatorum servum pecus is de slaafse kudde na-apers. Een imkerij heet ook bijkerij, niet te verwarren met een biker.

10. De immelmann is een figuur bij het kunstvliegen, een halve looping, gevolgd door een halve tonneau. Ooit of (te) immer? Welnee, nooit ofte nimmer! Immergroen is altijd groen blijvend, altijdgroen. De immigratiedienst in Nederland is de IND, de Immigratie- en Naturalisatiedienst, geschreven volgens het donorprincipe. Daarvoor moet je dus op de eigen website van de IND zijn of in Van Dale bij lemma 'IND', maar niet bij 'immigratiedienst' Een immortel is een lid van de Académie française... Dat kan dus een fransoos of een Française zijn. Een immortelle is een strobloem. Is die immunodeficiëntie aangeboren? Vraag het de immunoloog, die weet alles van antistoffen en auto-immunreacties. '(Ab) imo pectore' betekent 'uit het diepst van zijn gemoed'. De i-mode is de internet-mode (techniek die het mogelijk maakt met een mobiele telefoon informatiepagina's op te roepen en te e-mailen).

Rein Leentfaar